

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

APRIL 1961
10e JAARGANG

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Congres Zwolle	Blz. 57
Oprichting werkgroep	" 57
Gewest Groningen	" 57
Gewest Zeeland	" 57
Landdag te Ommen	" 57
Onderzoek naar reden van bedanken	" 57

HUMANITAS

Congres van Humanitas	" 57
De subsidieweigering aan de gezinsverzorging van Humanitas in Geleen	" 58
Nieuwe afdeling	" 58

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Nieuwe gemeenschap	" 58
Hoofdbestuur	" 58
Internationale contacten	" 58
Anti-atoombommars	" 58
Kampen 1961	" 58/59

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Zomerkampen	" 59
-------------	------

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Voorjaarsconferentie	" 59
Voorjaarscongres	" 59
Lustrum Delft	" 59

HUMANISTISCHE THUISFRONT

Gift Prins Bernhardfonds	" 59
Collecten	" 59
Minister Visser over geestelijke verzorging strijdkrachten	" 60

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Landelijke conferentie	" 60
Afdelingsnieuws	" 60
"Vernieuwing"	" 60

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand april voor de VARA	" 60
---	------

INTERNATIONAAL NIEUWS

International Humanist and Ethical Union (IHEU)

Samenvatting opstel prijswinnaar Essay-contest

Blz. 61/62

B e l g i ë

Het Vrije Woord

" 62

Benoeming voorzitter Belgisch Humanistisch Verbond

" 63

I n d i a

Ellen Roy vermoord

" 63

VAN ALLE KANTEN

Minister Visser over Humanistische geestelijke verzorging bij de strijdkrachten

(Het Vaderland)

" 63/64

De Geleense kwestie

(De Nieuwe Rotterdamse Courant)

" 64/65

(De Nieuwe Limburger)

" 65/66/

" 67

(Het Vrije Volk)

" 67/68/

" 69

Elseviers Weekblad over Contraceptie en Levensbeschouwing

" 69

't Is a crime to be different

(De Nieuwe Rotterdamse Courant)

" 69/70

T.V.-criticus Schaafsma over radiobestel

(Vrij Nederland)

" 70

Radicalisering van het Humanisme

(Bevrijdend Denken)

" 71

Bevrijdend Denken in discussie met Mens en Wereld

" 71/72

HUMANISTISCH VERBOND

Congres Zwolle.

Tijdens het congres zal op zondagmorgen 16 april een openbare bijeenkomst gehouden worden, waar het woord zullen voeren Mevrouw Mr.H. Singer-Dekker, Prof. Mr. A.D. Belinfante en Drs. D. de Vries.

Oprichting werkgroep.

In Castricum is een werkgroep van het Humanistisch Verbond opgericht met de bedoeling over enige tijd tot vorming van een gemeenschap over te gaan. Secretaris is de heer J.L. Duisdecker, Prinses Margrietstraat 19.

Gewest Groningen.

Door het bestuur van dit gewest worden pogingen gedaan in Delfzijl tot vorming van een werkgroep te komen.

Gewest Zeeland.

Op een te Goes gehouden, zeer goed bezochte, bijeenkomst van de besturen der gemeenschappen in dit gewest is besloten de onderlinge communicatie sterk te verbeteren. Het bestuur is uitgebreid en enkele leden zullen regelmatig de gemeenschappen bezoeken. Bijzondere aandacht zal aan Schouwen besteed worden, waar mogelijkheden zijn om tot oprichting van een werkgroep te komen.

Landdag te Ommen.

Door het gewest Overijssel wordt op donderdag 11 mei (Hemelvaartsdag) een landdag gehouden, waarvoor de leden uit de andere gewesten zullen worden uitgenodigd. Men is niet afhankelijk van de weersomstandigheden, omdat er op het prachtige terrein zowel een openluchttheater als een grote zaal aanwezig is.

Onderzoek naar reden van bedanken.

Het Centraal Bureau van het H.V. is begonnen met het rondzenden van uitvoerige vragenlijsten aan hen die vroeger lid zijn geweest en bedankt hebben. Op deze wijze hoopt men iets meer te weten te komen over de motieven die tot bedanken geleid hebben.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"HUMANITAS"

Congres van Humanitas.

Het 2-jaarlijkse congres van Humanitas zal plaats vinden op 21/22 oktober 1961 te Amsterdam in het nieuwe R.A.I.-gebouw.

De subsidieweigering aan de gezinsverzorging van Humanitas in Geleen.

In het mei-nummer van "Van Mens tot Mens" zal hierop nader worden ingegaan.

Nieuwe afdeling.

In de N.O.-polder zal een afdeling van Humanitas worden opgericht. Er is een werkcómité gevormd, dat zich, onder inschakeling van geïnteresseerden, allereerst op de ledenwerving zal richten.

De belangstelling gaat in de eerste plaats uit naar het vestigen van een gezinsverzorgingsdienst vanwege Humanitas.

-0-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Nieuwe gemeenschap.

De H.J.G. is weer een nieuwe gemeenschap rijk. Op 4 februari jl. werd namelijk opgericht de HJG-gemeenschap Hilversum.

Hoofdbestuur.

Op 19 februari jl. koos de H.J.G. zich een nieuw hoofdbestuur, t.w.:

Marjan van Ackooy	- voorzitter
Harry van der Wal, Gouvernestraat 15, Rotterdam	- secretaris
Rob de Groot	- penningmeester

Internationale contacten.

De H.J.G. ontving van de "Spinoza Youth Organization" in Israël het verzoek correspondentie-adressen te verstrekken. Naam en adres van de voorzitter dezer organisatie zijn:

Yaarov Katriel, 18 Hachayal St., RAMAT-GAN (Israël).

Anti-atoombommars.

Op de reeds eerder genoemde Alg. Ledenvergadering, gehouden op 19 februari werd het besluit genomen niet deel te nemen als organisatie aan de anti-atoombommars op 2e Paasdag, georganiseerd door het comité "1961 voor de Vrede", gezien de verscheidenheid van meningen over dit onderwerp in eigen kring.

Kampen 1961.

Deze zomer zal de H.J.G. zowel een werkkamp als een zomerkamp organiseren; dit in tegenstelling tot andere jaren toen er alleen een zomerkamp op het programma stond.

Het werkkamp wordt gehouden van 29 juli tot 5 augustus op het terrein van het Kinderthuis "Ellinchem" van Humanitas te Ellecom bij Dieren, waar

men dit tehuis zal helpen een schuur af te breken, zodat ruimte vrij komt voor de aanleg van een sportveld.

Het zomerkamp duurt evenals vorig jaar ca. 14 dagen en zal naar alle waarschijnlijkheid worden gehouden in de Franse Vogezen.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Zomerkampen.

Er zijn data bekend van de zomerkampen:

Een kamp in Callandsoog wordt gehouden van 15 - 22 juli.

Een zeilkamp (iets nieuws in de HJB.-kampen-historie) wordt waarschijnlijk in Friesland gehouden (hoe kan het anders!) en wel van 18 - 28 augustus.

-0-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Voorjaarsconferentie.

De landelijke voorjaarsconferentie zal gehouden worden op 22 en 23 april a.s. Het onderwerp is: "De mens en zijn zekerheden" en zal aan de orde worden gesteld in een forumdiscussie tussen een protestant, een katholiek en een humanist.

Er zal ook een studentenforum worden georganiseerd over hetzelfde onderwerp, tezamen met studenten uit andere studentenverenigingen.

Voorjaarscongres.

Het voorjaarscongres zal gehouden worden op 21 april. Hier zullen verschillende beleidskwesties aan de orde worden gesteld.

Lustrum Delft.

De afdeling Delft bereidt zich voor op haar komende lustrum en installeert onontbeerlijke commissies.

-0-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Gift Prins Bernhardfonds.

Het Prins Bernhardfonds heeft f. 9.900.-- geschonken voor de bevordering van de culturele activiteiten van het Thuisfront, zoals de voorziening van de bibliotheken van de militaire tehuizen, de aanschaf van muziekinstrumenten, projectors enz.

Collecten.

In 1961 zal het Thuisfront in 39 gemeenten collecteren.

Minister Visser over geestelijke verzorging strijdkrachten.

Voor de verklaring van Minister Visser, onlangs afgelegd in de Tweede Kamer inzake humanistische geestelijke verzorging bij de strijdkrachten, verwijzen wij naar de rubriek Van Alle Kanten.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Landelijke conferentie.

Zaterdag 22 april wordt 's middags om 15.00 uur in het Erasmushuis te Utrecht een landelijke H.W.G.-conferentie gehouden ter bespreking van een nota, onlangs op verzoek van het bestuur der H.W.G. samengesteld door de heren J.J.A. Berger en Dr. J.P. van Praag. In deze nota wordt een humanistische visie gegeven op een nieuwe vormgeving van de socialistische motieven.

De heren Berger en Van Praag zullen inleidingen houden en een forum zal vragen beantwoorden.

Afdelingsnieuws.

Na een inleiding van het H.B.-lid M.W. van Engers werd 16 maart jl. in Zutphen een afdeling van de H.W.G. opgericht. Er werd gestart met 26 leden.

Het bestuur bestaat uit de heren M. Spronk, voorzitter, D. Avis, Jan Vermeerstraat 32, secretaris-penningmeester en J. van Laar.

De afdeling Amsterdam schreef onlangs haar 2.500^e lid in. Het betreffende lid ontving van het bestuur een attentie.

Na een lange rustperiode zal de afdeling Utrecht op 18 april in het Erasmushuis bijeenkomen, o.a. om te luisteren naar een inleiding van het H.B.-lid Dr. J.P. van Praag. Het secretariaat der afdeling wordt thans waargenomen door de heer E. van Tellingen, Montfoortlaan 1-II.

"Vernieuwing".

Het maartnummer van "Vernieuwing" bevat onder meer de inaugurele rede van President Kennedy, een artikel van M.G. Warffemius over "Geloof en Wetenschap" en de rede die Anne Vermeer onlangs gehouden heeft voor de VARA in het kwartiertje van de Werkgemeenschappen: "Eis van gelijkberechtiging".

-o-

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maand april voor de VARA.

9 april	: C.H. Schonk	"Humanisme: een levensovertuiging".
16 april	: J. Bijleveld	"Denken en doen".
23 april	: Mevr. Mr.H. Singer-Dekker	"Waarom is zij toch niet getrouwd?".
30 april	: Prof.Dr. B.W. Schaper	"Oude vormen en gedachten".

INTERNATIONAAL NIEUWS

International Humanist and Ethical Union (IHEU).

Samenvatting opstel prijswinnaar Essay-contest.

In het Information Bulletin van de IHEU, eerste kwartaal 1961, zijn de artikelen over het Humanisme opgenomen van de eerste twee winnaars van de prijsvraag, welke werd uitgeschreven door de IHEU voor de beste beschouwingen van jongeren over het humanisme.

Zoals al eerder is medegedeeld, is de winnaar van de eerste prijs de Nederlander A.J. Dam. Zijn opstel onder de titel: "The Humanist answer to the world-needs" (Het Humanistisch antwoord op de behoeften van de wereld) houdt onder meer het volgende in:

" De tegenwoordige mens (speciaal de Westerse) is er tot heden beter in geslaagd zijn materiële dan zijn geestelijke behoeften te bevredigen. Onze geestelijke vooruitgang is niet gelijk opgegaan met de stijging van de materiële welvaart. In dat gedeelte van de wereld waarin het Christendom de belangrijkste godsdienst is, wordt een antwoord op die geestelijke noden verwacht van het Christendom. Maar, hoewel de dienaren van deze godsdienst vaak met lofwaardige ijver werken, slagen zij er niet in, een aanvaardbaar antwoord op deze noden te geven. Als oorzaak van dit verschijnsel ziet de schrijver het statische en conservatieve karakter van het Christendom, dat in conflict is gekomen met de nieuwere inzichten op natuurwetenschappelijk en psychologisch gebied. Het Christendom probeert wel veel wetenschappelijk verworven inzichten te verwerken in zijn doctrine, maar het moet tenslotte toch veel blijven toeschrijven aan de ondoorgrondelijkheid van Gods wegen. Het Christendom ziet zijn uiteindelijke kracht in de ethische beginselen die door het christelijk geloof heengeweven zijn. Maar, zegt de schrijver, deze beginselen zijn niet een uitsluitend christelijke verworvenheid. Zij zijn van een algemeen menselijk karakter.

Voor al de jongeren gaan meer en meer inzien dat een levens- en wereldbeschouwing in overeenstemming behoort te zijn met wat men in het dagelijks leven, gevoelsmatig en verstandelijk, ervaart. Zij weigeren het ongeloofwaardige verder nog te geloven en te handelen volgens normen die in conflict komen met de realiteit.

Onder deze omstandigheden worden pogingen gedaan een andere conceptie van leven en wereld te vinden, die beter een antwoord kan geven op de grote levensproblemen en op de geestelijke behoeften van deze tijd. Het Humanisme biedt zichzelf als zodanig aan.

Het Humanisme gaat uit van de realiteit, is niet statisch, conservatief, dogmatisch of sectarisch. Het laat ruimte voor de ontwikkeling van de wetenschap en ook voor een veranderende moraal. Het verliest zichzelf niet in speculaties, maar baseert zich op de concrete mens en zijn redelijke en zedelijke mogelijkheden. Het geeft niet voor de laatste waarheid te bezitten, het is verdraagzaam, democratisch en verdedigt de persoonlijke vrijheid. Deze eigenschappen zijn in overeenstemming met de behoeften van de moderne mens.

Toch is het ledental beperkt gebleven en onder de verwachtingen. De schrijver vraagt zich af hoe dat komt.

Als eerste reden ziet hij het feit dat veel mensen worden afgeschrokken door het zogenaamde gebrek aan religiositeit. Maar dit betekent slechts, dat het Humanisme niet uitgaat van zogenaamde geopen-

baarde waarheden. Het Humanisme ontkent niet de mogelijkheid van het bestaan van supra-normale banden met de realiteit. Verder is er de bij veel mensen levende gedachte, dat religie en zedelijke normen onverbrekkelijk met elkaar verbonden zijn. Deze verbinding die in "christelijke" landen algemeen wordt gemaakt, heeft veel verwarring geschapen. Zij beheerst de mensen zozeer, dat de gemiddelde man slechts met grote aarzeling er openlijk voor uit durft te komen niet christelijk te zijn, omdat hem dan iedere moraal ontzegd wordt.

Een andere oorzaak ligt in de bijzondere aard van het Humanisme zelf. Het geeft nu eenmaal geen pasklare antwoorden; voor de gemiddelde mens is het niet duidelijk genoeg. De schrijver vraagt zich af, hoe deze moeilijkheden kunnen worden overwonnen. Hij eist van het Humanisme een grotere strijdbaarheid. Het moet nadrukkelijk en goed gemotiveerd duidelijk maken wat de bezwaren tegen het Christendom zijn. Onder erkenning van de grote betekenis van de centrale christelijke gedachte van de naastenliefde, moet het Humanisme duidelijk constateren dat de met het christelijk geloof verbonden elementen van passiviteit en berusting in strijd zijn met de humanistische opvatting van de persoonlijkheid en de persoonlijke verantwoordelijkheid; dat de neiging in het christendom de waarheid te monopoliseren, afleidt van de verdraagzaamheid en de broederschap van de volken; dat de christelijke dogmata een hinderpaal vormen voor de vrije ontwikkeling van de wetenschap; dat de christelijke moraal is neergelegd in geboden, vaak verbonden met beloning en straf; dat het statisch karakter van het Christendom een verstarring van de moraal in de hand werkt. Deze verstarring kan bijzonder gevaarlijk worden. Schrijver verwijst hier naar het probleem van de seksuele verhoudingen.

Maar met het duidelijk verwerpen van het Christendom neemt het Humanisme een grote verantwoordelijkheid op zich, constateert de schrijver. Het zal een positief alternatief moeten bieden. Een alternatief dat bovendien kan worden begrepen door de gewone mens en dat voor die mens een leidraad kan vormen bij de oplossing van de problemen van het dagelijks leven. Schrijver ziet als de eerste taak van het Humanisme, de mensen in de eenvoudigste termen duidelijk te maken wat het betekent. Die taak is niet eenvoudig, constateert de schrijver. Vooral ook niet, omdat het Humanisme een dwangstelsel, dat een moraal oplegt, verwerpt. Het is een combinatie van overtuiging en geestelijke instelling, die een centrale plaats toekent aan de persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid, gebaseerd op de erkenning van menselijke waarden.

De schrijver besluit zijn artikel met de wens dat er een humanistisch boek zal komen, waarin in eenvoudige bewoordingen wordt geschreven over allerlei levensproblemen waarmee de gewone mens in aanraking kan komen en waarin hij geen pasklare antwoorden, maar wel een leidraad zal vinden bij het bepalen van zijn houding."

B e l g i ë .

Het Vrije Woord.

Het Vrije Woord, het tweewekelijks tijdschrift van het Belgisch Humanistisch Verbond, heeft een nieuw uiterlijk gekregen. Het is groter geworden en heeft een aardige, blauwe omslag gekregen.

Het tijdschrift is opgezet rondom de Humanistische uitzendingen van radio en televisie. Maar behalve samenvattingen van de lezingen en discussies, welke zijn uitgezonden, bevat het ook andere artikelen en mededelingen van organisatorische aard.

Benoeming voorzitter Belgisch Humanistisch Verbond.

Wij lazen in het nummer van 15 maart van Het Vrije Woord, dat de voorzitter van het Belgisch Humanistisch Verbond, de heer Dr. K. Cuypers een aanstelling heeft gekregen bij de Vrije Universiteit te Brussel om te doceren in de astronomie en de geodezie.

I n d i a.

Ellen Roy vermoord.

De voorzitster van de Humanistische Beweging in India, Ellen Roy is eind december in haar woning vermoord. Aangezien geen tekenen van roof zijn gevonden, moet worden aangenomen dat deze moord het werk van een fanaticus is geweest.

In Ellen Roy verliest de Indiase Beweging haar zeer geliefde leidster. Ellen Roy was de vrouw van de grondvester der beweging, M.N. Roy. Deze stierf in 1953 en zijn vrouw nam zijn plaats in.

Ellen Roy was van Duitse afkomst. Ze kende Europa goed en de Humannistische Beweging in Europa kende haar goed, vooral ook doordat zij lid is geweest van het dagelijks bestuur van de IHEU. Ook in ons land was zij geen onbekende. Op ieder die haar gekend heeft, ook in ons land, heeft zij een grote indruk gemaakt, niet alleen om haar bekwaamheden, maar ook om haar vriendelijkheid en menselijkheid.

De President en de Eerste Minister van India hebben de hoop uitgesproken dat haar werk, speciaal bij het Renaissance Instituut, waarvan zij secretaresse was, zal worden voortgezet.

Het blad The Radical Humanist, dat in de Indiase Humanistische Beweging zo'n grote rol speelt en dat is opgezet door Ellen Roy en haar man, zal worden voortgezet. Het nummer van 25 januari was geheel gewijd aan de herdenking van haar en haar man.

-0-

VAN ALLE KANTEN

Minister Visser over Humanistische geestelijke verzorging bij de strijdkrachten.

(Het Vaderland).

In de Tweede Kamer is bij de begrotingsdebatten de Humanistische geestelijke verzorging bij de strijdkrachten aan de orde gesteld. Dat de dagbladen deze discussie vermelden is op zichzelf niets bijzonders, dat behoort nu eenmaal bij de Kamerverslagen. Dat zij het echter met grote koppen deden en vaak zelfs op de voorpagina, bewijst dat de redacties deze aangelegenheid zagen als een zaak, die bij het Nederlandse volk in de belangstelling staat. Wij geven hier het Kamerverslag weer, zoals wij dat aantreffen in Het Vaderland van 16 maart jl. :

" Minister Visser constateert :

"Aan humanistische zorg voor militairen geen behoefte.

"Van principiële afwijzing echter geen sprake.

" De minister van defensie, ir. S.H. Visser, is van mening dat

"van een achterstelling van het humanisme bij de geestelijke verzorging van militairen beslist niet kan worden gesproken. Tegen felle

"socialistische kritiek in handhaafde hij gisteren in de Tweede Kamer

"zijn eerder ingenomen standpunt, dat voor humanistische geestelijke verzorging alleen aanleiding bestaat wanneer gebleken is, dat daaraan ernstige behoefte bestaat. Die behoefte is, zo zei de bewindsman, niet duidelijk aan de dag getreden, noch bij de militairen zelf, noch bij de ouders van de minderjarigen onder hen. Ook het georganiseerde humanisme is in gebreke gebleven met voorbeelden te staven dat aan de door hen voorgestane geestelijke verzorging bij de militairen behoefte bestaat.

"P.v.d.A.-kritiek op achterstelling.

"Het was de socialist J. Blom, die de houding van de minister het felst kritiseerde. Hij vond dat duidelijk van een achterstelling van het humanisme kan worden gesproken en noemde het bevreemdend dat een liberaal man als de heer Visser zich daarmee kon verzoenen. Dat de bewindsman in persoonlijke gesprekken met dienstplichtige militairen niets van een behoefte aan humanistische geestelijke verzorging had gemerkt maakte op de heer Blom geen indruk. Het leek hem naïf te verwachten, dat in dergelijke gesprekken een juist beeld omtrent de bestaande verlangens zou kunnen worden verkregen. De minister dient met het georganiseerde humanisme tot overeenstemming te komen.

"De bewindsman gaf echter geen kamp. Hij ontkende nadrukkelijk op zichzelf afwijzend tegenover humanistische geestelijke verzorging te staan. Daarvoor was hem de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst te lief. "Ik heb niets afgewezen, want er heeft zich geen duidelijke behoefte gedemonstreerd", hield hij de heer Blom voor. "Wanneer de behoefte niet eerst zou dienen te worden vastgesteld, zouden nog wel andere soorten geestelijke verzorging voor toelating in aanmerking kunnen komen, aldus de heer Visser. Als voorbeelden noemde hij de Islam, het Leger des Heils, de Antroposofie en de Jehova-getuigen. Criteria waren voor hem: aandrang van de zijde van de ouders van minderjarige militairen en verlangens van de militairen zelf. Aan die criteria nu wordt zijns inziens niet voldaan, zodat het hem vooralsnog niet mogelijk is een plaats aan de humanistische verzorging in te ruimen.

"Toen de heer H. Kikkert (CHU) in een later stadium van het debat opmerkte, dat bij een ontbreken van protestantse geestelijke verzorging, 's ministers departement zou worden overstelpt met brieven van ouders, knikte de bewindsman instemmend. Dat was kennelijk wat hij in het kamp der humanisten miste.

"Opvallend was, dat de VVD-fractie zich van deelneming aan deze discussie onthield. De heer J.H. Couzy gaf slechts met een enkel zinnetje te kennen, dat de minister en de heer Blom zijns inziens principieel op hetzelfde standpunt stonden. Verschil zag hij slechts in de wijze van toepassing van dat standpunt. De minister wilde wachten op een duidelijk aan de dag getreden behoefte, terwijl de socialist onmiddellijk met humanistische geestelijke verzorging wilde beginnen. Welnu, het standpunt van de minister is ook het mijne, gaf de liberaal kort en bondig te verstaan."

-o-

De Geleense kwestie (De Nieuwe Rotterdamse Courant).

In het vorige nummer deelden wij mede, dat de Geleense gemeenteraad, nadat eerst de stemmen gestaakt hadden, in een volgende vergadering sub-

sidie voor de gezinsverzorging van Humanitas verwierp. Hoe het precies is gegaan vermeldde o.a. de Nieuwe Rotterdamse Courant in haar editie van 1 maart:

"Ook dit jaar geen subsidie voor Humanitas te Geleen.

"Slechts drie stemmen steunen voorstel .

" De afdeling Heerlen-Mijnstreek van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk Humanitas ontvangt ook dit jaar geen subsidie van de gemeente Geleen. Op de gisteravond gehouden tweede behandeling van het verzoek der afdeling bleken nog slechts drie van de tien raadsleden, die drie weken geleden voor de subsidieverlening stemden, hun standpunt te handhaven. Het voorstel is daardoor met achttien tegen drie stemmen verworpen. Sinds drie jaren poogt Humanitas ook van de gemeente Geleen een subsidie te verwerven. Elke maal is het verzoek door de in overgrote meerderheid R.K.-raad afgewezen. Dit jaar kwam echter een wijziging in dit strikt negatieve standpunt toen zeven dissident-katholieke raadsleden zich verklaarden vóór subsidieverlening.

" Dat was drie weken geleden. Doordat het achtste dissident-katholieke lid van de Raad, een wethouder, ontbrak, kon de groep, die voor subsidieverlening is, geen meerderheid verkrijgen.

" Met de twee socialistische en het enige protestants-christelijke raadslid waren er tien voorstemmers tegen even zovele tegenstemmers van de K.V.P. Het staken der stemmen maakte een tweede behandeling in de Raad noodzakelijk.

" Bij die behandeling gisteravond bleken de dissident-katholieke leden volkomen onverwacht volledig te zijn omgezwaaid. Met de K.V.P.'ers, die in de Geleense Raad in de oppositie zijn, stemden zij tegen de subsidieverlening aan Humanitas. Het bedrag van f. 565.-- deed hierbij niet terzake."

De K.A.B. in Geleen had vóór de tweede raadsvergadering een bijeenkomst belegd met als spreker Pater W. Engelen over het wezen en streven van het Humanistisch Verbond en Humanitas. De Nieuwe Limburger gaf in haar editie van 28 februari van deze avond het volgende verslag:

"Eerw. heer W. Engelen te Geleen.

"De Humanistische Beweging is voor katholiek onaanvaardbaar.

"De plaatselijke situatie bleef echter buiten discussie....

" Dient het gezinszorgwerk van Humanitas in Geleen met een gemeentelijk subsidie gesteund te worden? Op deze vraag zal de gemeenteraad heden, dinsdagavond, een antwoord moeten geven, wanneer opnieuw de subsidie-aanvraag van Humanitas aan de orde zal komen. Nadat in voorgaande jaren dergelijke aanvragen met grote meerderheid waren verworpen, spraken de katholieke raadsleden buiten de KVP-fractie in de Geleense Raad zich op de laatste vergadering plots vóór subsidiëring van Humanitas uit, terwijl de KVP-fractie om principiële redenen tegen subsidiëring bleef. Daar de stemmen (met 10 - 10) stakten, zal de subsidie-aanvraag van Humanitas op de vanavond te houden raadsvergadering opnieuw in stemming komen,

" In een schrijven aan alle katholieke raadsleden deed de KAB-Centrale op hen een dringend beroep het gezinszorgwerk van de atheïstische organisatie niet met een gemeentelijk subsidie te steunen. Vooral om de katholieke raadsleden te informeren over

"het doel, het wezen en streven van het Humanistisch Verbond en Humanitas, belegde de Geleense KAB-Centrale zondagavond een bijkomst waarop de zeereerw. heer W. Engelen uit Nijmegen over dit onderwerp heeft gesproken.

" Voor deze bijeenkomst bestond grote belangstelling. Zij werd niet alleen bijgewoond door katholieke raadsleden, die vanavond over de subsidie-aanvraag van Humanitas te beslissen hebben, maar ook door talrijke geestelijken, kloosterzusters, vertegenwoordigers van katholieke organisaties, belangstellenden van buiten Geleen en vertegenwoordigers van Humanitas zelf.

" Hoe verhelderend en deskundig de inleiding van de heer Engelen ook was, de bijeenkomst streefde haar doel eigenlijk voorbij, omdat de inleider de vraag, of de overheid het Humanitas-werk financieel dient te steunen, enkel vanuit nationaal verband bekeek en behandelde.

" Hij ging niet in op de plaatselijke situatie, zoals die in Geleen momenteel ligt. De vele aanwezigen hebben geen antwoord gekregen op de kardinale vraag, of het Humanitas-werk in Geleen met een gemeentelijk subsidie gesteund moest worden. Daar de inleider zich ook bij de hierna volgende discussie niet liet verleiden om in te gaan op de plaatselijke situatie, die toch anders ligt dan de landelijke, hadden de discussies voor het grootste deel van de aanwezigen een onbevredigend verloop.

"Afwijzend.

" In zijn openingswoord legde de voorzitter, de heer Janssen er de nadruk op, dat de Geleense KAB-Centrale afwijzend staat tegenover subsidiëring van Humanitas.

" De eerw. heer Engelen gaf een zeer heldere uiteenzetting over het ontstaan, het doel en de organisaties van de moderne humanistische beweging in Nederland.

"Emancipatie"-Beweging.

" Het was te verwachten, dat binnen de massa onkerkelijken vroeg of laat de behoefte zou ontstaan aan een organisatorische bundeling.

" Deze "emancipatie"-beweging van de buitenkerkelijken kreeg haar exponent in het Humanistisch Verbond, dat op 17 februari 1946 in Amsterdam werd opgericht. De Humanistische levens- en wereldbeschouwing erkent geen God, geen openbaring, geen dogma, geen godsdienst. Zij stelt hiertegenover de mens de menselijke rede.

" De inleider ging dieper in op de Humanistische ethiek en moraal, om dan te concluderen, dat de grondslag van heel de Humanistische beweging voor de katholiek beslist onaanvaardbaar is, omdat de oriëntatie op God en op een ander eeuwig leven hierbij ontbreekt.

" Hierna behandelde de eerw. heer Engelen de organisatorische vormgeving van de Humanistische beweging. Het Humanistisch Verbond telt 11.000 leden; met rond 80 plaatselijke gemeenschappen - een soort parochies - waarvan 2 in Limburg, nl. Heerlen en Brunssum. Hij wees op enkele van de rond 20 tot 30 organisaties van de Humanistische beweging en op de neveninstellingen, die rechtstreeks in verband staan met het Humanistisch Verbond.

"Humanitas en P.v.d.A.

" De inleider wees er ook duidelijk op, dat er formeel tussen het Hum. Verbond en de P.v.d.A. geen relatie bestaat. Hij kon echter

"niet ontkennen, dat er vanuit de P.v.d.A. een gevoelsmatige binding was met het Hum. Verbond.

"Op 1 januari 1960 telde Humanitas in ons land 13.800 leden. Er bestond toen in Limburg slechts één afdeling: Heerlen-Mijnstreek met slechts 180 leden. De sectie gezinsverzorging van Humanitas telde 17 afdelingen, waaronder in Limburg alleen de afdeling Heerlen-Mijnstreek, welke op 1 januari 1960 188 gezinnen bestreek.

"Bij de discussies ontkende de eerw. heer Engelen niet, dat humanistische gezinsverzorgsters, die in katholieke gezinnen werken, in adviezen, wenken enz. hun overtuiging zullen uitdragen. Ze zouden slechte humanisten zijn, wanneer ze dit niet deden.

"Sprekende over de verhouding tussen overheid en de Humanistische beweging wees de inleider er op, dat de overheid bij de behartiging van het algemeen belang en de vraag, of er overheidssteun moet worden verleend, drie ethische normen in acht dient te nemen: de solidariteit, subsidiariteit en verdraagzaamheid. Verdraagzaamheid wil niet zeggen, dat men zijn overtuiging niet mag uitdragen, dat men als katholiek niet aan apostolaat mag doen. Het is wel onverdraagzaam, iemand met een andere overtuiging buiten de deur te zetten. De overheid heeft ten opzichte van de gemeenschap een dienende taak.

"Reële behoefte.

"Zij zal daar, waar een concrete behoefte is, iedere vorm van deugdelijke hulp moeten toejuichen en steunen. Wanneer is er sprake van een reële behoefte? Zo maakt het op spreker bv. helemaal geen indruk, wanneer van Humanistische zijde met percentages van onkerkelijken geschermd wordt.

"Het betreft hier een strijd tussen geloof en ongeloof, welke ook op het geestelijk vlak gevoerd dient te worden. Als hierbij naar politieke middelen gegrepen wordt, is dit een teken van zwakte", aldus de zeereerwaarde heer Engelen, die persoonlijk van mening was, dat op landelijk niveau overheidssteun aan Humanitas niet onthouden kon worden. Om voor overheidssteun in aanmerking te komen, moet er echter sprake zijn van een enigszins omvangrijke, reële behoefte, waarin op deugdelijke wijze wordt voorzien.

"Bij de discussies wees de heer E. Keulers, KVP-fractievoorzitter in de Geleense Raad er terecht op, dat de kwestie van de representativiteit van Humanitas landelijk geheel anders lag dan bv. provinciaal of plaatselijk. Een katholiek raadslid staat voor een gewetensconflict en dient voor zichzelf uit te maken, wat hem te doen staat. De inleider gaf toe, dat de katholiek zich in elke situatie rekenschap moet geven van zijn overtuiging en die besluiten moet nemen, die hij krachtens zijn overtuiging meent te moeten nemen."

Het Vrije Volk, Amsterdamse editie van 2 maart gaf het volgende commentaar op de gebeurtenissen in Geleen:

"Onvoldoende.

"Eén zwaluw maakt nog geen zomer. De redevoering die Peter Stokman, sprekende voor de KVP, in de Tweede Kamer over de verdraagzaamheid heeft gehouden, heeft nog lang niet overal doorgewerkt. In Geleen heeft de gemeenteraad nu met alle leden van de KVP en rooms-katholieke groepen een voorstel om Humanitas te laten delen in de subsidieregeling voor maatschappelijk werk, afgewezen. Aanvankelijk leek het erop, dat alleen de KVP tegenstandster van deze subsidiëring was. De stemmen staakten. In de tweede raadsvergadering

"van deze Limburgse gemeente bleken de katholieke groepen die aanvankelijk het oor hadden geleend aan het betoog van Pater Stokman, om te zijn gegaan. Zonder woord van verklaring overigens. En nu is Humanitas buiten de subsidieregeling gesteld.

"Een bedroevende zaak, omdat de overheid geen verschil mag maken tussen de burgers op grond van hun levensbeschouwing. Een beschamende zaak, omdat de raadsleden van Geleen, die aanvankelijk op het juiste standpunt stonden, dat de overheid niet mag discrimineren en ieder het zijne moet geven, stilzwijgend hebben gebukt voor een buiten de Raad gevoerde, tegen hun standpunt gerichte, campagne.

"Er zijn twee kanten aan deze zaak, die nog de aandacht verdienen. In de eerste plaats is het zacht gezegd verbazingwekkend, dat een raadslid verklaart: "Ten aanzien van de verdraagzaamheid hebben wij als katholieken zeker een grote taak. Maar hoever deze verdraagzaamheid moet gaan, daar hebben wij als katholiek een eigen kijk op".

"Deze uitspraak is onjuist. "Wij" als katholieken hebben daarop geen eigen kijk. Een katholiek als Pater Stokman heeft een heel andere kijk dan de meerderheid in de Raad van Geleen. En bij ons weten is de heer Stokman rooms-katholiek. Tal van katholieken hebben een heel andere kijk op de verdraagzaamheid. En zij schamen zich over wat er in Geleen is gezegd en gedaan. De eigen kijk op de verdraagzaamheid wordt door hen de onverdraagzaamheid genoemd.

"In de tweede plaats is in Geleen weer eens de indruk gewekt, dat over de verdraagzaamheid bij katholieke politieke groeperingen anders wordt gedacht als zij de grote meerderheid hebben dan wanneer zij in de minderheid zijn. Blijkbaar is nog steeds niet overal goed doorgedrongen hoe funest deze indruk is en hoeveel wantrouwen op deze manier wordt gewekt.

"Tenslotte nog dit. Het gaat bij subsidiëring door de overheid niet alleen om verdraagzaamheid. Het gaat om recht. Men kan verdraagzaam en overdraagzaam tegenover elkaar zijn. De onverdraagzame overheid die de ene burger niet geeft wat zij de ander, die precies in dezelfde omstandigheden verkeert, wel geeft, doet onrecht. En onrecht doen is erger dan onverdraagzaam zijn. In Geleen heeft men ook daarvoor onvoldoende oog gehad."

En in Het Vrije Volk, Limburgse editie van 9 maart gaf Dr. J.G.H. Thans, lid van de Tweede Kamer voor de Partij van de Arbeid, zijn mening als volgt weer:

"Beschamend, bedroevend.

"Het beeld, dat de eerw. heer W. Engelen van het moderne humanisme en zijn organisaties heeft gegeven op de vergadering, die op 26 februari door de KAB te Geleen werd belegd, is - zoals ik verleden week reeds verwachtte - inderdaad anders uitgevallen dan men in de kring van de organisatoren heeft bedoeld.

"De heer Engelen heeft zich in alle duidelijkheid gedistancieerd van de leugenachtige voorstellingen, die in de katholieke pers veelvuldig werden en worden gegeven. Hij gaf een alleszins acceptabele, objectieve typering van wat dit humanisme in werkelijkheid is en wil zijn, een typering die blijk gaf van kennis van zaken.

"Bovendien onderschreef deze spreker de denkbeelden, die Prof. Walgrave in het boek "Welvaart, Welzijn en Geluk" heeft ontwikkeld over een katholieke gemeenschapsleer. Met Prof. Walgrave stelde de heer Engelen, dat de overheid zich op grond van de principiële eis

"tot burgerlijke verdraagzaamheid moet onthouden van een levensbeschouwelijke partijkeuze, maar zich moet instellen op de levensbeschouwelijke verhoudingen, die in de gemeenschap aanwezig zijn. Op grond van de solidariteit moet de overheid dan ook zonder onderscheid alle groeperingen steunen bij hun maatschappelijk verzorgingswerk, wanneer daarbij van een reële behoefte is gebleken.

" En hij waarschuwde ervoor, dat de strijd tussen geloof en ongeloof - die een strijd is van de geest - niet moet worden verlegd naar andere terreinen en dus ook niet moet worden uitgevochten met politieke middelen.

" De katholieke raadsleden van Geleen wisten na deze uiteenzetting precies wat hun te doen stond. De enige vraag waarin zij zich hadden te verdiepen, was die omtrent de reële behoefte.

" Maar zó groot was kennelijk de politieke druk, die op hen is uitgeoefend, dat niemand zich meer om deze beslissende vraag heeft bekommerd. Zelfs niet degenen, die in eerste instantie om principiële redenen vóór subsidieverlening hadden gestemd. Zij verwisselden bij de herstemming hun jasje, zonder hun mond ter verklaring open te doen!

" Een beschamende en bedroevende vertoning. Niet in de laatste plaats voor het geloof en voor de Kerk, alsmede voor het vertrouwen in de opvattingen en bedoelingen van het katholieke volksdeel."

-0-

Elseviers Weekblad over Contraceptie en Levensbeschouwing.

In bovengenoemd blad van 18 maart lazen wij het volgende:

"Contraceptie.

" Het probleem van de geboorte-beperking staat weer eens in het brandpunt van de belangstelling, enerzijds door de nogal sensationele dagbladberichten over de "wonderpil", die de vruchtbaarheid van de vrouw tijdelijk opheft, anderzijds door de verrassende uitkomsten van een enquête die onder 1550 huisartsen van alle gezindten werd gehouden. Het ware echter te wensen dat de synode der kerken en het Episcopaat - en uiteraard ook het Humanistisch Verbond eens een standpunt zouden bepalen over de contraceptie en haar moederne middelen. Want meer nog dan een medisch vraagstuk is dit in eerste instantie een probleem van levensbeschouwelijke aard."

-0-

't Is a crime to be different (De Nieuwe Rotterdamse Courant).

In de Nieuwe Rotterdamse Courant van 16 maart 1961 schrijft Quax in zijn bekende rubriekje over de waarheid van het Amerikaanse gezegde "'t is a crime to be different". Quax staft dit met enkele voorbeelden en gaat dan verder:

" "Nu hebben de laatste voorbeelden", zei Quax, "waarschijnlijk betrekking op bevolkingsgroepen die nooit geweten hebben wat individualisme is; voor deze groepen valt individualisme en criminaliteit automatisch samen. Erger - en ergelijker - vind ik een reactie van

"het Humanistisch Verbond, dat zich geprikkeld voelde door een
"kritische opmerking in het Hollands Weekblad, dat op milde wijze
"de spot dreef met het plan van genoemd Verbond om huwelijken van
"buitenkerkelijken voortaan met een humanistische plechtigheid te
"laten inzegenen.

" De woordvoerder van het Humanistisch Verbond vond het maar min-
"netjes dat iemand, die toch tot de humanistische geestesrichting
"gerekend kon worden, kritiek had op het Humanistisch Verbond -
"net als de eerste de beste rooms-katholieke Limburgse journalist....
"Dat men humanist kan zijn zonder Verbond, zonder stichtelijke kwar-
"tiertjes en zonder humanistische psalmen en preken, schijnt in dit
"van huis uit kerkelijke land een welhaast criminele gedachte te zijn.

" Nee, m'n beste Thomas, we hebben hier drie kerken: de katholieke,
"de protestantse en de humanistische; en wie zich niet bij een van
"die drie kerken wenst aan te sluiten, is vogelvrij: hij is een crypto-
"katholiek of een cryptocommunist - in ieder geval iets uitermate
"kettters. En een humanistische inquisitie lijkt mij, gezien de gestage
"ontkerstening van ons land en de mentaliteit van het Humanistisch
"Verbond, lang niet tot de onmogelijkheden te behoren....."

-0-

T.V.-criticus Schaafsma over radiobestel (Vrij Nederland).

In Vrij Nederland van 11 maart 1961 is een interview opgenomen van
Oelah met T.V.-criticus Schaafsma. Daarin laat de interviewer de heer
Schaafsma onder meer zeggen:

" Ik vind dit praktische bezwaar al heel sterk meetellen, maar
"het principiële bezwaar is, dat dit omroepbestel niet democratisch
"is. Hier is een aantal belangengroepen met verwante belangengroe-
"pen die de ether ter beschikking hebben, maar wat daarbuiten staat
"is volkomen aangewezen op de wijze, waarop die omroeporganisaties
"zich van hun gastplicht kwijten. Het Humanistisch Verbond kan eraan
"te pas komen zolang de VARA zegt: jullie krijgen 's zondagsochtends
"een kwartiertje van ons, maar enig recht is er niet.

" De politieke partijen hebben de gevorderde zendtijd van de rege-
"ring, waarin ze wat mogen zeggen, maar tot een behoorlijke discus-
"sie kun je niet komen. Ik geloof dat juist in het stadium waarin
"wij met onze democratie en onze cultuur verkeren; waarin allerlei
"waarden automatisch genivelleerd zijn - en daar hebben radio en tele-
"visie wel iets mee te maken, maar zij zijn er beslist de oorzaak niet
"van - er bijzonder veel waarde gehecht moet worden aan controversiaal
"broadcasting. Nu kun je in Nederland wel zeggen van: die anti-revo-
"lutionairen mogen aan het woord komen, die socialisten mogen aan
"het woord komen zoveel ze willen, de KVP komt aan het woord, maar
"dat zegt mij niets. Die mensen spreken in het programma van hun om-
"roepvereniging en ik wil ze tegenover elkaar gesteld zien, ik wil
"ze in discussievorm horen en zien. Ik wil de problemen juist voor
"een opinievorm en prikkeling van het denkvermogen van het publiek
"steeds tegenover elkaar gesteld zien, opdat men zich inderdaad een
"oordeel kan vormen."

Radicalisering van het Humanisme (Bevrijdend Denken).

In Bevrijdend Denken van 25 februari, 4, 11 en 18 maart zet de heer J. Scheper zijn artikelenserie voort over radicalisering van het Humanisme.

-o-

Bevrijdend Denken in discussie met Mens en Wereld.

Bevrijdend Denken van 4 maart geeft het volgende commentaar op een stukje van de heer J. de Roy:

"De vinger op de wonde plek.

" In Mens en Wereld (Hum. Verbond) van 28 januari jl. komt een stukje voor van Dr. Jac. de Roy dat ons wel aanspreekt. De titel luidt: "Is de humanist een wijsgeer?" met een vraagteken. De schrijver beantwoordt deze vraag bevestigend. Hij schrijft:

" De godsdienstige, kerkelijke mens heeft het bij zijn denken gemakkelijker dan de ongodsdienstige. Immers de godsdienstige mens kan steunen op bepaalde leerstellingen die in zijn godsdienst geformuleerd zijn en die hij, zonder er aan te twifelen, dient te aanvaarden. In de godsdienstige sfeer is er een door God geopenbaarde waarheid, een waarheid waarnaar men derhalve niet zelf behoefte te zoeken. Alle denken is in dit geval afhankelijk van en ondergeschikt aan de geopenbaarde waarheid, die in kerkelijke dogma's werd vervat. De waarheid is als het ware geprefabriceerd en ook het meest uitvoerige "wijsgerige"denken kan in dit raam tot niets anders concluderen dan tot die geprefabriceerde waarheid. Om dit geval in de bekende beeldspraak uit te drukken: De wijsbegeerte is dan dienstmaagd der theologie.

" De ongodsdienstige mens, beter gezegd de humanist, kan niet op bepaalde dogma's steunen. Het humanisme kent geen dogma's. De humanist is er zelf bezig mee, los van de sleur, na te denken over de wereld en het leven; weids geformuleerd: hij is zelf op zoek naar de waarheid. Mijns inziens is de humanist derhalve is beginsel een wijsgeer. Zonder dit tot een dogma te verheffen zou men kunnen zeggen: De humanist zal wijsgerig zijn of hij zal niet zijn.

" Het wijsgerige denken is het vrije denken, dat niet ondergeschikt wenst te zijn aan godsdienstige stellingen.

" De wijsbegeerte wordt gekenmerkt door de vrije worp van de geest. In dit licht gezien is het begrijpelijk dat de vrije wijsbegeerte in tijden van sterke godsdienstige (of andere leerstellige) heerschappij niet of nauwelijks bestaan kan. Een treffend voorbeeld hiervan wordt gevormd door de katholieke middeleeuwen. Even begrijpelijk is het dat de bloeitijdperken van de vrije wijsbegeerte samenvallen met de bloeitijdperken van het humanisme. Men denke bijvoorbeeld aan de Griekse oudheid, aan de Renaissance en aan de huidige tijd. In onze tijd wordt de wijsbegeerte gestimuleerd doordat de situatie van de mens bijzonder problematisch is geworden.

" Het Humanistisch Verbond heeft de relatie tussen humanisme en wijsbegeerte begrepen en van dit begrip is o.a. de stichting "Socrates" een uitvloeisel. Het komt mij echter voor dat de verhouding tussen het maatschappelijk werk enerzijds en het wijsgerige werk anderzijds in het kader van het Humanistisch Verbond scheefgetrokken dreigt te worden.

" Wat dit laatste aangaat, de schrijver legt hier de vinger op de "wonde plek. Hij is in zijn kritiek nog mild en erg voorzichtig.

" Wie in de dagbladen het verslag heeft gelezen van de persconferentie, gehouden naar aanleiding van het derde lustrum van het Hum. Verbond, zal hebben ervaren, dat hier weer alles "Praktisch Humaisme" is wat de klok slaat. Geestelijke verzorging in de werkkampen, ziekenhuis- en gevangenisbezoek etc. etc.

" Verder dan nog het gewone gejammer over miskenning en achteruitzetting door de overheid, geen eigen kwartiertje zendtijd en zo meer. Het wordt eentonig.

" Na vijftien jaar is er van het Humanistisch Verbond, dat toch een verbond van humanisten veronderstelde te zijn, niet veel meer geworden dan een Humanitair Verbond.

" Dit is heel wat minder dan een Humanistisch Verbond. De dominee en de pastoor kunnen ook humanitair zijn.

" Het principiële geluid dat Dr. Jac. de Roy liet horen, doet heel wat sympathieker aan dan het opportunisme van de redacteur van M. en W.

" Ook mensen die in een persoonlijk God geloven kunnen lid zijn van het Humanistisch Verbond, staat in hetzelfde nummer te lezen."

=====